

ВИКОРИСТАННЯ УНІФІКОВАНИХ КЛІНІЧНИХ ПРОТОКОЛІВ ЯК СТАНДАРТІВ НАДАННЯ МЕДИЧНОЇ ДОПОМОГИ ПРИ ВИКЛАДАННІ ВНУТРІШНЬОЇ МЕДИЦИНИ ЛІКАРЯМ-ІНТЕРНАМ

В. М. Кулаєць

*Івано-Франківський національний медичний університет; кафедра
терапії і сімейної медицини факультету післядипломної освіти;
76000, м. Івано-Франківськ, вул. Галицька, 2;
тел. 050-188-31-05; e-mail: nadvira@mail.ru*

Підготовка лікарів-інтернів на післядипломному етапі має враховувати вимоги щодо вітчизняної медичної освіти (уніфікованих клінічних протоколів) та вимагає приведення стандартів медичної освіти до міжнародних стандартів, впровадження засад доказової медицини. Метою уніфікованого клінічного протоколу медичної допомоги (УКПМД) є організувати надання кваліфікованої медичної допомоги хворим на різні терапевтичні захворювання для зниження ступеня інвалідності, зменшення смертності та підвищення якості життя та працездатності пацієнтів. Колектив кафедри терапії і сімейної медицини післядипломної освіти особливу спрямованість робить на допомогу лікарям-інтернам поєднати клінічне мислення з сучасними лабораторними та інструментальними методами дослідження, на профілактичному напрямку в терапії, на запобіганні поліпрагмазії та дотриманням вимог медичної етики та деонтології.

Ключові слова: *післядипломна освіта, лікар-інтерн, уніфікований клінічний протокол, медична деонтологія.*

Сучасні вимоги до підготовки лікаря-інтерна вимагають пошуку новітніх інноваційних підходів до підвищення якості підготовки лікарів-інтернів на післядипломному етапі [2]. Ця підготовка має враховувати вимоги щодо гармонізації вітчизняної медичної освіти (уніфікованих клінічних протоколів) відповідно до вимог ЄС та вимагає подальшої розробки відповідних науково-педагогічних підходів, приведення стандартів медичної освіти до міжнародних вимог, впровадження засад доказової медицини на тлі індивідуального клінічного досвіду, мотивування лікарів до постійного самовдосконалення та подальшого безперервного професійного розвитку [5].

Система стандартизації медичної допомоги орієнтована на розробку медико-технологічних документів, які дозволяють лікарю оперативно діяти в конкретних клінічних ситуаціях, уникаючи неефективних та помилкових втручань [3]. На сьогоднішній день МОЗ України зареєст-

ровано 79 наказів, якими затверджено: 93 адаптованих клінічних настанов, рекомендованих як джерела найкращої клінічної практики, 5 стандартів медичної допомоги, 123 уніфікованих клінічних протоколів медичної допомоги (УКПМД) [5].

Уніфіковані клінічні протоколи медичної допомоги (УКПМД) за своєю формою, структурою та методичними підходами відповідають вимогам «Методики розробки та впровадження стандартів медичної допомоги на засадах доказової медицини», затвердженої наказом МОЗ України від 28.09.2012 №751 «Про створення та впровадження медико-технологічних документів зі стандартизації медичної допомоги в системі Міністерства охорони здоров'я України», зареєстрованої в Міністерстві юстиції України 29 листопада 2012 року за № 2001/22313 [5].

УКПМД «Вірусний гепатит С» за своєю формою, структурою та методичним підходам щодо використання вимог доказової медицини створено відповідно до наказу Міністерства охорони здоров'я України від 28.09.2012 р № 751 та затверджено наказом МОЗ України 04.11.2015р. № 723.

Мета протоколу: забезпечити якість, ефективність та рівні можливості доступу до медичної допомоги пацієнтів на основі даних доказової медицини; встановити єдині вимоги щодо профілактики, діагностики, лікування та реабілітації хворих, відповідно до клінічних настанов, що розроблені на засадах доказової медицини; обґрунтування кадрового забезпечення та оснащення закладу охорони здоров'я для надання медичної допомоги при певному захворюванні/стані (наявність фахівців, обладнання та ресурсів); визначення індикаторів якості медичної допомоги для проведення моніторингу та клінічного аудиту в ЗОЗ.

Так, протягом 2016 року МОЗ України було удосконалено і перевидано ряд УКПМД при важливих терапевтичних захворюваннях. Так, основною метою УКПМД при запальних захворюваннях кишечника (хвороба Крона, виразковий коліт) є створення єдиної комплексної та ефективної системи надання медичної допомоги пацієнтам із запальними захворюваннями кишечника [7].

УКПМД розроблений на основі адаптованих клінічних настанов «Неспецифічний виразковий коліт» та «Хвороба Крона», що ґрунтуються на принципах доказової медицини з урахуванням сучасних міжнародних рекомендацій, відображених у клінічних настановах (КН), а саме:

1. Ulcerative colitis (CG166), Management in adults, children and young people. NICE (UK), 2013.
2. Second European evidence-based Consensus on the diagnosis and management of ulcerative colitis: Definitions and diagnosis, 2012.
3. Second European evidence-based Consensus on the diagnosis and management of ulcerative colitis: Current management, 2012.
4. Second European evidence-based Consensus on the diagnosis and management of ulcerative colitis: Special situations, 2012.

5. Crohn's disease (CG152) Management in adults, children and young people, NICE, 2012.

6. The second European evidence-based consensus on the diagnosis and management of Crohn's disease Definitions and diagnosis, European Crohn's and Colitis Organisation 2009.

7. The second European evidence-based Consensus on the diagnosis and management of Crohn's disease: Current management, European Crohn's and Colitis Organisation 2009.

8. The second European evidence-based Consensus on the diagnosis and management of Crohn's disease: Special situations, European Crohn's and Colitis Organisation 2009.

За формою, структурою та методичними підходами щодо використання доказової медицини, УКПМД відповідає вимогам «Методики розробки та впровадження медичних стандартів (уніфікованих клінічних протоколів) медичної допомоги на засадах доказової медицини», затвердженої наказом МОЗ України № 751 від 28 вересня 2012 року, зареєстрованим в Міністерстві юстиції України 29.11.2012 за № 2001/22313.

УКПМД розроблений мультидисциплінарною робочою групою, до якої увійшли представники різних медичних спеціальностей: лікарі загальної практики-сімейні лікарі, лікарі-терапевти, лікарі-гастроентерологи, лікарі-хірурги, лікарі хірурги-проктологи, лікарі ендоскопісти, ревматологи, рентгенологи, організатори охорони здоров'я. Мета протоколу: організація надання кваліфікованої медичної допомоги хворим на запальні захворювання кишечника з моменту підозри або встановлення діагнозу та впродовж життя, зменшення смертності, зниження ступеня інвалідизації, підвищення якості життя та працездатності пацієнтам старше 18 років із запальними захворюваннями кишечника.

Так, УКПМД «Гострий коронарний синдром без елевації сегмента ST», затверджений 2016 року з урахуванням сучасних вимог доказової медицини, розглядає особливості проведення діагностики та лікування гострого коронарного синдрому без елевації сегмента ST в Україні з позиції забезпечення наступності видів медичної допомоги. УКПМД розроблений на основі адаптованої клінічної настанови «Гострий коронарний синдром без елевації сегмента ST», яка ґрунтується на принципах доказової медицини з урахуванням сучасних міжнародних рекомендацій, відображених в клінічних настановах – третинних джерелах, а саме [6]:

1. ESC Guidelines for the management of acute coronary syndromes in patients presenting without persistent ST-segment elevation. 2011.

2. AHA/ACC – Jeffrey B. Washam, Charles A. Herzog, Amber L. Beitelshes, et al. Pharmacotherapy in Chronic Kidney Disease Patients Presenting With Acute Coronary Syndrome. 2015.

3. AHA/ACC Guideline for the Management of Patients with Non–ST-Elevation Acute Coronary Syndromes. A Report of the American College of Cardiology/American Heart Association Task Force on Practice Guidelines. 2014.

4. The Writing Group on behalf of the Joint ESC/ACCF/AHA/WHF Task Force for the Universal Definition of Myocardial Infarction. Third universal definition of myocardial infarction. 2012.

Відповідно до ліцензійних вимог та стандартів акредитації у закладі охорони здоров'я (ЗОЗ) має бути наявний Локальний протокол медичної допомоги (ЛПМД), що визначає взаємодію структурних підрозділів ЗОЗ, медичного персоналу тощо (локальний рівень).

Мета протоколу: організація надання медичної допомоги пацієнтам з гострим коронарним синдромом без елевації сегмента ST, зменшення смертності та інвалідності внаслідок цього захворювання, покращення якості життя пацієнтів.

З огляду на зазначене вище, колективом кафедри терапії і сімейної медицини факультету післядипломної освіти Івано-Франківського національного медичного університету протягом 2016 рр. поновлено методичні рекомендації для викладачів та лікарів-інтернів (в т.ч. для самостійної роботи лікарів-інтернів) з основних нозологічних одиниць, визначених програмою в галузі гастроентерології, гематології, кардіології, ревматології, нефрології, ендокринології, медицини невідкладних станів. Для забезпечення кращого сприйняття лікарями-інтернами матеріалу активно використовуються відеоматеріали методів обстеження та лікування, визначених УКПМД, (езофагогастродуоденофіброскопія, бронхоскопія, фіброколоноскопія, ультрасонографічне дослідження органів черевної порожнини, коронарографія, біопсія нирки, печінки тощо).

На кафедрі терапії і сімейної медицини післядипломної освіти впроваджені такі методи та форми роботи з лікарями-інтернами, як круглі столи, тренінги, майстер-класи, ситуаційні завдання, дискусії “викладач-інтерн”, “інтерн-інтерн”, а також залучення інтернів до науководослідної роботи на кафедрі з подальшою публікацією статей, тез. Особлива спрямованість робиться на активації самостійної роботи лікарів-інтернів, відпрацюванні практичних навичок на тренажерах та муляжах, роботі біля ліжка хворого, чергуваннях, участі у клінічних розборах хворих, клінічних обходах, консультаціях, тобто реальному, практичному застосуванню здобутих знань, навичок та професійних вмінь [1].

Викладацький склад кафедри терапії і сімейної медицини післядипломної освіти допомагає лікарям-інтернам втілити у життя поєднання клінічного мислення з засвоєнням сучасних лабораторних та інструментальних методів дослідження, акцентувати на профілактичному напрямку в терапії, запобіганні поліпрагмазії, сформуванню загальнолюдські цінності з дотриманням вимог медичної етики та деонтології [4].

Отже, комплексний підхід до організації навчального процесу в галузі «Внутрішня медицина» з узятими за основу Уніфікованими клінічними протоколами медичної допомоги, з використанням сучасних технологій дозволяє покращити якість навчання, сприяє систематизації отриманих знань та професійних вмій у майбутніх спеціалістів.

Література

1. Зязюн І.А. Краса педагогічної дії: навч. посіб. для вчит. / І.А. Зязюн. – К.: Українсько-фінський інститут менеджменту і бізнесу, 2013. – 302 с.
2. Реорганізація первинної медико-санітарної допомоги населенню на засадах загальної лікарської практики / сімейної медицини: інструктивно-методичні матеріали для сімейних лікарів / за заг. ред. проф. В.М. Пономаренка. – К., 2001. –186 с.
3. Про затвердження Концепції розвитку вищої медичної освіти України: наказ Міністерства охорони здоров'я і Академії медичних наук України №522/51 від 12.09.2008 р.
4. Яковлева О.О. Соціально-економічні передумови формування особистості спеціалістів у медицині / О.О. Яковлева, К.В. Півторак // Актуальні проблеми формування особистості лікаря у студентів-медиків: матеріали XI Міжнародної науково-практичної конференції (Київ, 23 березня 2011 року). – К., 2011. – С. 124.
5. <http://www.dec.gov.ua/mtd/reestr.htm>
6. eurheartj.oxfordjournals.org/content/37/29/2315
7. <http://www.escardio.org/Guidelines-&Education/Practice-tools/CVD-prevention-toolbox/CVD-Prevention-Toolbox>

Стаття надійшла до редакційної колегії 20.11.2016 р.

Рекомендовано до друку д.м.н., професором Синоверською О.Б., д.м.н., професором Прищуком Л.А. (м. Київ)

USING OF UNIFIC CLINICAL PROTOCOLS AS STANDARTS OF MEDICAL CARE IN TEACHING INTERNAL MEDICINE FOR PHYSICIANS INTERNS

V. M. Kulaiets

Ivano-Frankivs'k National Medical University; Department of therapy and Family Medicine of the Faculty of postgraduate education; 76018, Ivano-Frankivs'k, Galytska str., 2; ph. 050-188-31-05; e-mail: nadvira@mail.ru

Preparation of interns at postgraduate stage should consider requirements on national medical education (unific clinical protocols) and requires in-keeping standards of medical education to international standards, the implementation of the principles of evidence-based medicine.

The goal of unified clinical protocols of medical care is to organize the provision of skilled care to patients with various therapeutics diseases for reducing disability, mortality and reduce quality of life and disability of patients. Department staff therapy and family medicine of postgraduate education does special orientation in order to help interns to combine clinical thinking with modern laboratores and instrumental methods of examination the direction in preventive therapy for preventing polypharmacy and compliance with medical ethics and deontology.

Key words: *postgraduate education, interns, unific clinical protocol, medical deontology.*